

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อเรื่อง รายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ชื่อผู้ศึกษา นางสาวพวงสุวรรณ พันธุ์มะม่วง

ปี พ.ศ. ที่ศึกษา พ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2560

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา (กศน. อำเภอศรีราชา) เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี (สำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี) มีบทบาทภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัด ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จากรายงานการประเมินตนเอง ปี พ.ศ. 2557 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ผู้รับบริการ มาตรฐานที่ 2 คุณภาพจัดการศึกษา การให้บริการ มีข้อเสนอเพื่อการพัฒนาโดยให้มีการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพทั้งคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งครูควรใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชนให้มากขึ้น พัฒนาผู้เรียนให้รู้จักการใช้บริการห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ รู้จักใช้สื่อเทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการเรียนรู้ และนำไปบูรณาการในการประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ครูควรมีการออกแบบกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และรายวิชาที่เรียน (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา 2557: 69-76)

ผู้ศึกษาในฐานะผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน และการส่งเสริม สนับสนุน การใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยบูรณาการความรู้ในชุมชนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา และพบว่าในอำเภอศรีราชามีแหล่งเรียนรู้จำนวนมาก แต่ยังไม่ได้รับการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและคุ้มค่า ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่ศึกษา

การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 2) ศึกษาและกำหนดแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยครูและบุคลากรของ กศน.อำเภอศรีราชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนร่วมกันของบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย จึงควรมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาวางแผนโดยวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และแนวทางในการดำเนินงานต่อไป โดยการสร้างความเข้าใจกับครูและบุคลากร รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งยังขาดการประชาสัมพันธ์ รมณงค์ให้ครู กศน. นักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยจัดตั้งคณะกรรมการทุกฝ่ายเพื่อการมีส่วนร่วม ทั้งในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ และวิเคราะห์สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ชุมชน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดเทคนิค และสื่อการเรียนรู้ ดังนั้นควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูลชุมชน แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และบริบทของแหล่งเรียนรู้ ควรจัดหา พัฒนา ผลិតสื่อ นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ควรมีการจัดทำเครื่องมือและระบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลอย่างจริงจัง

2. แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีกระบวนการขั้นตอนของการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ตามวงจรบริหารงานคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) มีข้อค้นพบดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการรวบรวมสำรวจแหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทุกฝ่ายเพื่อการมีส่วนร่วม ประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น ร่วมกำหนดนโยบาย วางแผนการใช้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แผนงานโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ มีการดำเนินงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตามแผนการเรียนรู้ ร่วมจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ประจำแหล่งเรียนรู้ และให้นักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนรู้ พร้อมทั้งบันทึกผลการเรียนรู้ ในบันทึกการเรียนรู้ ครู กศน. รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล และรายงานผลการจัดการเรียนรู้

2.3 การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ กำหนดกรอบการนิเทศ ประเด็นการนิเทศ และเครื่องมือนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการนิเทศ ภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา คณะกรรมการสถานศึกษา และหรือภาคีเครือข่าย ร่วมนิเทศ ติดตาม ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการนิเทศ และเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล ประเมินผล และรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้

2.4 การนำผลการประเมินแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลผลการประเมิน ข้อเสนอ ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแหล่งเรียนรู้ โดยการศึกษาแหล่งเรียนรู้ 3 แห่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ : ป่าชายเลนชุมชนบ้านแหลมฉับัง แหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง : สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ลุงทอง และแหล่งเรียนรู้ด้านการบริการสื่อและข้อมูล : ห้องสมุดประชาชนอำเภอศรีราชา ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่กำหนดให้จัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา

2559 เนื่องจากสอดคล้องกับรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผล การศึกษาดังนี้ ความคิดเห็นของนักศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 3 แห่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกแห่ง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

4. ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การ ศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จากการพัฒนาแนวทาง และการนำแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ไปใช้ พบว่าปัจจัยความสำเร็จ คือการบริหารงาน เชิงระบบทุกด้าน รวมทั้งเป็นวงจรการบริหารงานคุณภาพเต็มมิ่ง (PDCA) การได้รับการสนับสนุนจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นผู้ร่วมจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ โดย การถอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเก็บพัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้ มีการถ่ายทอด หรือ ต่อ ยอดความรู้ เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชน และ ภูมิปัญญาที่จัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ทั้งในด้านฐานข้อมูลองค์ความรู้ ประสบการณ์ สถานที่ แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนรู้ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีราชา ได้มี ประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ การนำความรู้ไปปรับใช้และเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในการเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ควรมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมทั้งด้านสถานที่ บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดรูปแบบ กิจกรรมให้เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้ผู้ที่มาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกช่วงวัย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการอย่างแท้จริง โดยภายในแหล่งเรียนรู้ ควรมีสื่อมัลติมีเดีย นิทรรศการที่มีชีวิต สอดคล้องกับบริบทชุมชนสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สนุกกับการเรียนรู้ และมีการสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองในแหล่ง เรียนรู้ ครู กศน. กับภูมิปัญญาท้องถิ่นนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บฐานข้อมูลความรู้ ของภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ทางสื่อสังคมออนไลน์ พัฒนาหลักสูตร รายวิชาเลือกเสรีของสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ หรือการนำจำนวนชั่วโมงที่เรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ มาเทียบโอนได้ เพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้ / การบริหารแหล่งเรียนรู้ / การเรียนรู้ตลอดชีวิต